



T.C.  
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

# ÇARŞAMBA İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

## Tarih Bölümü

### Eskiçağ Mısır Tarihi

### Orta Krallık

### 7. Hafta

*özenilen üniversite*

Bu dönemde hızla değişen hükümdarlar, bunların siyasal istikrarı imkansız kılan, ender olarak iki ya da dört yılı geçen kısa iktidarlara, merkezi gücün zayıflaması, sınırlarda güvenliğin sağlanamaması ve kültür düzeyinin düşmesi Orta Krallık döneminin çöküşünü başlatır. III. Senusret eyalet yöneticilerini öylesine kalıcı bir biçimde etkisiz kılmıştır ki, şimdi iki-üç kuşak sonra merkez zayıfladığında taşra iktidarı ortaya çıkmaz. Ancak bu kez siyasal iktidar güçlü bir ailede babadan oğula devredilen vezirlik kurumunun eline geçer; bu kurum, Yukarı ve Aşağı Mısır Vezirliği diye ikiye ayrılmıştır. 13. Hanedanın sonlarına gelindiğinde, güney sınırı yine Elephantine'dir, yani Orta Krallıktaki fetihlerin başladığı noktadır. Bu bölgede hanedanın son dönem kralları I. Neferhotep ve III. Sobekhotep'in kaya yazıtlarına da rastlanmıştır. Mısır kuzeydeki gücünü uzun bir süre daha korur. Neferhotep (1705-1694) döneminde Biblos ve hükümdarı Yantin-Khammu hala Mısır etkisindedir, Mari kralı Zimrilim'in de çağdaşı olan bu hükümdar, büyük Babil kralı Hammurabi'den hemen önceki dönemdedir. Mari'nin zengin arşivinde Mısır'dan hiç söz edilmediğine bakılırsa, Mısır'ın etkinliği Lübnan'ın kıyı bölgesinin ötesine pek geçmemiş olmalıdır; kısa süre sonra Mısırlılar oradan da geri çekilirler, hanedanın ikinci yarısından sonra artık Mısır izlerine Filistin'de de rastlanmaz. I. Amenemhet'in deltanın doğusunda oluşturduğu kale hattı 13. Hanedanda işlevini yitirdiği için buradan ülkeye sızan Sami göçmen kabileleri özellikle deltanın doğusuna yerleşirler. Sami göçmenleri çok sayıda Asyalı köle ve azatlı köle izler. Deltadaki Asyalı işgalciler merkezi hükümetten büyük ölçüde bağımsızlaştığında ve deltada çeşitli küçük krallar hüküm sürmeye başladığında (Manetho'nun Sakha'daki 14. Hanedanı), 13. Hanedanın son sığınağı Yukarı Mısır olur. Bu hanedanın son krallarından kalan anıtlar yalnızca Abidos ile Assuan arasındaki bölgededir. Hint-Avrupalıların göçleri nedeniyle Ön Asya'da başlayan göç hareketinin uzantıları M.Ö 17. yüzyılın ilk yarısında Mısır'ın kuzeyini de etkiler. Mısırlılar bu hareketin liderlerine hekau-kasut ("yabancı ülkelerin hükümdarları") derler; Orta Krallıkta Bedevi şeflerine de verilen bu adı antik yazarlar "Hiksos" olarak kullanır. Batı Sami kökenli olan Hiksoslar daha sonra deltayı da istila eder ve 1630 yılında Avaris'te kendi hanedanlarını kurarlar. Hiksos kralları tüm Mısır'a ve büyük bir olasılıkla Filistin'in sınır bölgelerine egemen olurlar, ancak bazı yerlerdeki, özellikle de Teb'deki vasal krallıklara dokunmazlar. Asıl Hiksos Hanedanı yalnızca altı kraldan oluşur, bunlar arasında özellikle Hian (y. 1600) dikkat çeker. Girit'teki Knossos'ta, Bağdat'ta ve Hitit başkenti Boğazköy'de de Hian'ın adını taşıyan nesnelere bulunmuştur. Hiksos kralları, deltadaki kuzeybatılı Sami göçmenlerden Seth kültürünü alırlar, ancak taht isimlerini firavun geleneğine uyarak güneş tanrısı Ra'nın adıyla oluştururlar. Yeni savaş arabası birliği savaş sanatında bir devrim yaratmış, orduların daha hareketli olmasını sağlayarak Yeni Krallığın fetih politikasında önemli bir rol oynamıştır. Bu gelişmelerin ardından Antik Mısır tarihinde İkinci Ara Dönem başlar.

### **Seçilmiş Kaynakça:**

Erik Hornung, Eski Mısır Tarihi

Afet İnan, Eski Mısır Tarih ve Medeniyeti

Ercüment Yıldırım, Nil'in Tanrı Kralları